

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

KOM(95) 73 endelig udg.

Bruxelles, den 08.03.1995

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

EUROPA OG JAPAN: DE NÆSTE SKRIDT

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING

2. DEN SKIFTENDE BAGGRUND

3. VURDERING AF DE AKTUELLE FORBINDELSER

4. SAMMENLIGNING AF EFFEKTIVITETEN AF USA'S OG EU'S POLITIK OVER FOR JAPAN

5. POLITISKE FORBINDELSER

5.1. Forslag

6. ØKONOMISKE FORBINDELSER

- 6.1. Handels- og investeringsstrømme
- 6.2. Spørgsmål om markedsadgang i enkeltsektorer
- 6.3. Spørgsmål om strukturel markedsadgang
- 6.4. Mekanismen til vurdering af samhandelen (TAM)
- 6.5. Forskriftsdialogen
- 6.6. Investeringer
- 6.7. Handel med tjenesteydelser
- 6.8. Eksportfremme
- 6.9. Industrielt samarbejde
- 6.10. Forskning og udvikling
- 6.11. Involvering af medlemsstaterne og det europæiske erhvervsliv
- 6.12. Skævhed med hensyn til viden
- 6.13. Makroøkonomiske spørgsmål
- 6.14. Informationssamfundet
- 6.15. Forslag

7. SAMARBEJDE PÅ ANDRE OMRÅDER

8. KONKLUSIONER

Bilag I Statistiske oplysninger

Bilag II Udviklingen i markedsadgangen i 1993/1994

Bilag III Den eksisterende ramme for samarbejdet mellem Kommissionen og Japan

Meddelelse til Rådet fra Kommissionen

Europa og Japan: De næste skridt

1. INDLEDNING

Japan er under forandring. En ny generation er ved at rykke i forgrunden, og denne sætter spørgsmålstegn ved landets rolle i verden efter den kolde krigs afslutning. Der er en række kulturelle ændringer i gang i takt med, at teknologien og rejseaktiviteten øger de udenlandske faktorerers betydning i Japan. Det partipolitiske system er ved at blive ændret, der er et tydeligt skift i gang hen imod øget forbrugerindflydelse, og der er et ønske om at ændre det bureaukratiske system, således at det i højere grad imødekommer demokratiets behov. Der er en fornyet interesse i at foretage deregulering i overensstemmelse med ønsket om at forbedre konkurrenceevnen, således at det japanske erhvervsliv kan leve med den høje yen-kurs.

Unionen er også under forandring. Maastricht-traktatens ikrafttræden er ensbetydende med udviklingen af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Unionen har gjort det indre marked færdigt og er netop blevet udvidet med tre nye medlemsstater. Den er i færd med at forberede Den Økonomiske og Monetære Union og de fremtidige udvidelser med landene i Central- og Østeuropa.

Vi har meget til fælles. Både EU og Japan er industrialiserede demokratier, der står over for de udfordringer, der knytter sig til hele verdens indbyrdes økonomiske afhængighed. Vi er begge stærkt interesserede i et stabilt multilateralt økonomisk system og i en fortsat global sikkerhed. Begge er i færd med at udvikle nye approaches med hensyn til udenrigs- og sikkerhedspolitikken, hvor forbindelserne med USA vedblivende vil være stærke, men ikke allestedsnærværende. Begge tilstræber konstruktive forbindelser med Rusland og Kina og med forskellige dele af Asien. Begge står over for den udfordring at skulle bevare konkurrencedygtigheden på internationale markeder med mange nye konkurrenter. Endelig kæmper begge parter på forskellige måder for at udvikle en politisk rolle, der står mål med deres økonomiske vægt.

Interne og internationale forandringer giver tilsammen EU mulighed for at videreudvikle sine forbindelser med Japan. Disse forbindelser er baseret på erklæringen af 1991 og på de konklusioner, som Rådet vedtog i juni 1992. Politikken over for Japan kommer også til udtryk i Unionens Asien-strategi, som blev fastlagt i 1994. Den består af en kombination af en øget dialog, et forstærket samarbejde og et stadigt pres for at åbne markedet, som allerede er ved at give resultater. Ud over en fornyet gennemgang af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser og en række forslag til styrkelse af EU-politikken effektivitet, også på samarbejdsområderne, indeholder denne meddelelse forslag til måder, hvorpå Unionen kan udbygge sine politiske forbindelser med Japan. Unionen kan derved aktivt støtte og bidrage til Japans voksende politiske engagement i den globale udenrigs- og sikkerhedspolitik.

2. DEN SKIFTENDE BAGGRUND

De politiske omskiftelser i Japan i de seneste to år afspejler øget utilfredshed blandt vælgerne med det eksisterende system, forbrugernes skiftende udsigter og generel usikkerhed vedrørende landets placering og rolle i verden efter afslutningen af den kolde krig. Dette har bevirket, at partisystemet er under omdannelse ud fra en almindelig antagelse om, at nye styringsformer vil være mere følsomme over for normalt pres fra vælgerne side. Der kan spores større vilje til at påtage sig internationale forpligtelser, en stærkere følelse af uafhængighed og en udtalt vilje til at få udbytte af de indskudte ressourcer. Disse ændringer finder sted på en baggrund kendetegnet af hurtige ændringer i Asien med vidtrækkende konsekvenser for Japan.

Japan ønsker at spille en større rolle på den internationale scene i overensstemmelse med landets status som økonomisk sværvægter. Der udvises i Japan ny interesse for mulighederne for at spille en vigtigere rolle i Asien. Japan deltager aktivt i regionale tillidsskabende foranstaltninger såsom ASEAN's "Regional Forum", som Unionen også er medlem af. Japan har nu klart og offentligt meddelt, at landet ønsker at blive fast medlem af FN's Sikkerhedsråd. Dette forhold fører sammen med utilfredshed med De Forenede Staters taktik for virkeliggørelse af dette lands bilaterale økonomiske mål til en vis omvurdering af forholdet til De Forenede Stater.

I økonomisk henseende har højvækstperiodens afslutning og afmatningen, der først blev bragt til afslutning for nylig, givet sig udslag i nytænkning både blandt forbrugere og producenter. Kodeordet er nu udbytte af de indskudte ressourcer frem for iøjnefaldende forbrug af luksusvarer. Prissammenligninger, navnlig med prisniveauerne i andre lande, foretages og offentliggøres i voksende omfang. Forbrugerne interesserer sig i stigende grad for mulighederne for at købe billigere udenlandske varer.

Selv om den japanske industri, særlig dens mest konkurrencedygtige sektorer, via teknologiske nyskabelser og personalenedskæringer gør sig ihærdige anstrengelser for at opretholde konkurrenceevnen ved et yen/dollar-kursforhold på 100 eller derunder, er der ingen tvivl om, at den høje yen-kurs har tvunget industrien til at tage de områder, hvor hele produktionen finder sted i Japan, op til fornyet overvejelse. En reaktion er at investere i produktionsfaciliteter i udlandet. Den japanske industri accepterer i stadig stigende grad verdensøkonomiens globalisering og foretager nu betydelige investeringer i de asiatiske lande, der har høj vækst og lavere omkostninger. Desuden er den japanske industri efterhånden stadig mere åben over for mulighederne for at skabe større variation i sine tilførsler af komponenter og derigennem øge importen. Denne ændrede holdning har været en af de faktorer, der har fremmet det industrielle samarbejde mellem EU og Japan i løbet af de seneste tolv måneder.

De ovennævnte tendenser har ført til en udbredt tro både blandt forbrugere og producenter på, at det tætte net af forskrifter, der findes i Japan, både opretholder forbrugerpriserne og produktionsomkostningerne på et niveau, der er meget højere end nødvendigt. Dette har bevirket, at industrien og de industrivenlige dele af forvaltningen stærkt støtter regeringens dereguleringsaktivitet, og det understreges over for offentligheden, at en vellykket deregulering er en måde at sikre lavere forbrugerpriser på. Denne generelle opbakning er det bedste tegn på, at det femårige dereguleringsprogram, som vil blive offentliggjort af regeringen sidst i marts 1995, kan gennemføres med succes, selv om dele af forvaltningen og visse autoritative interesser indædt modsætter sig dette. Det vil imidlertid være en forudsætning derfor, at den japanske regering bestandig engagerer sig i sagen.

3. VURDERING AF DE AKTUELLE FORBINDELSER

Forbindelserne mellem EU og Japan har hidtil overvejende været af økonomisk art. Navnlig har forbindelserne været domineret af, at EU har ment, at der findes en række unødvendige og uacceptable hindringer for adgangen til det japanske marked. Samtidig anses det japanske betalingsbalanceoverskud for at være alt for stort. Dette har været en belastning for forbindelserne.

Der er ubestrideligt en betydelig skævhed i de aktuelle økonomiske forbindelser. Siden det indre markeds virkeliggørelse har den japanske eksport næsten ikke stået over for nogen strukturelle hindringer på verdens største ikke-opdelte marked, på hvilket der gælder stærke konkurrenceforstærkende regler, de japanske indgående investeringer er velkomne og støttes endog sommetider, og de japanske selskaber, der er etableret i EU, nyder godt af fuld national behandling. Som det er dokumenteret igen og igen, står selskaber fra EU og andre ikke-japanske lande over for en lang række administrative og strukturelle hindringer, når de eksporterer til Japan, og der står også hindringer i vejen for dem, hvis de søger at foretage direkte investeringer i Japan.

I de seneste år har EU omhyggeligt gennemgået sin approach med hensyn til disse problemer på baggrund af bl.a. medlemsstaternes erfaringer. Den har også nøje undersøgt USA's approach og resultaterne heraf for at vurdere, hvilke dele deraf der kunne optages i EU's approach. Der er sket større ændringer i den måde, hvorpå EU identificerer og bekæmper hindringer for konkurrencen med - og i - Japan. Denne forholdsvis nye og mere målrettede approach, der er beskrevet i denne meddelelses afsnit om økonomiske forbindelser, giver nu mærkbare resultater.

4. SAMMENLIGNING AF EFFEKTIVITETEN AF USA'S OG EU'S POLITIK OVER FOR JAPAN

USA har siden afslutningen på anden verdenskrig haft veludbyggede politiske og sikkerhedsmæssige forbindelser med Japan. Det har givet Japan sikkerhedsgarantier, og man kan hævde, at Japan har gjort meget for at komme USA's økonomiske krav i møde for ikke at skade de overordnede bånd mellem landene, herunder sikkerhedsalliancen. I de seneste år har den amerikanske regering ført en åbenlyst aggressiv politik med at tilstræbe specifikke importmål, som den anser for forpligtelser og truer med at håndhæve ved hjælp af sine ensidige "301/super 301"-bestemmelser, hvis de ikke overholdes.

Der gives sommetider udtryk for, at EU ville opnå mere i sine bestræbelser for at øge sin eksport til Japan, hvis den var mere håndfast og brugte den amerikanske approach som model for sin egen. Der kan i høj grad sættes spørgsmålstegn ved disse tilkendegivelseres berettigelse rent bortset fra, at EU ikke har de samme altomfattende forbindelser med Japan, og at den er modstander af ensidige handelssanktioner, som den anser for at være en destabiliserende faktor i verdenshandelen.

Det erkendes i voksende grad på internationalt plan (også i USA), at selv om den aggressive approach med fastsættelse af mål måske nok tidligere har givet resultater for visse enkeltstående varers vedkommende, er det usandsynligt, at det også vil ske i fremtiden. Dette kan især tilskrives de ændringer, der i øjeblikket finder sted i Japan. Japan er ved at blive mindre villigt til at indgå aftaler med USA, fordi disse aftaler nu anses for diskriminerende og stridende mod markedsøkonomiens funktionsmåde, og fordi de fremmer den type statslig indblanding på markedet, som de kræfter, der ønsker ændringer i Japan, netop arbejder for at formindske. Sådanne krav fra USA's side anses i stadig stigende grad for at befæste en ulige envejs-forbindelse. Endelig tilbagevises sådanne ensidige foranstaltninger i voksende omfang til fordel for mere upartiske markedsliberaliseringsprocesser som f.eks. GATT/WTO. Trods en række tidligere succeser vil denne approach derfor næppe give resultater i fremtiden, og der er tegn på, at den amerikanske regering er i færd med at overveje ændringer deraf.

Kommissionen har nøje overvåget alle aftaler mellem USA og Japan. Den har presset på for at få - og også fået - et system med parallel overvågning for at sikre, at alle markedsliberaliseringsforanstaltninger i henhold til rammeaftalen mellem USA og Japan træffes på et mestbegunstigelsesgrundlag og både er åbne for selskaber fra EU og USA. EU og USA har samme målsætning, når de tilstræber større åbning på det japanske marked, og der er mulighed for samarbejde på visse områder. Uenighed om, hvorledes resultaterne skulle opnås, har dog tidligere ført til, at parterne har fulgt hver sin approach.

EU's strategi med vedholdende, konsistent og generelt pres for at opnå ændringer er en faktor, der har givet resultater på visse områder. Ved identifikation af hindringer, konstant gentagelse af klager vedrørende omtvistede spørgsmål og indførelse af en parallel konstruktiv dialog er der opnået resultater på mange vigtige områder såsom de almindelige regler om offentlige indkøb, godtagelsen af europæisk certificering eksempelvis for brandbare tekstiler og standarderne for elektriske apparater (bilag II indeholder en detaljeret beskrivelse). Der er indledt forhandlinger om aftaler om gensidig godkendelse, og der er indgået aftaler om forbedring af distribution og fødevaremærkning. Desuden har japanerne accepteret målet om mærkbart at nedbringe betalingsbalanceoverskuddet målt i procent af bruttonationalproduktet. I denne meddelelse anbefales en styrkelse af den økonomiske approach, som allerede har vist, at den giver resultater, med hensyn til de økonomiske forbindelser.

Unionens aktion ville dog blive langt mere effektiv, hvis medlemsstaternes kontakter - det være sig på arbejds- eller ministerieplan - kunne koordineres effektivt med Kommissionens. Det styrker ikke troværdigheden af EU's aktion i Tokyo, at Fællesskabet og dets medlemsstater samtidig behandler spørgsmål med tilknytning til markedsadgang såsom det japanske dereguleringsprogram. En bedre approach er at mobilisere både Kommissionens og medlemsstaternes ressourcer med henblik på at søge at få virkeliggjort et veldefineret sæt mål ved koordineret aktion. Det forhold, at selskaberne i medlemsstaterne konkurrerer indbyrdes om kontrakter og ordrer i Japan, bør ikke bortveje værdien af en koordineret approach på et højere plan. En splittet national approach sætter Japan i stand til at spille medlemsstaterne ud mod hinanden og er en alvorlig svækkelse af Unionens omdømme, således at Unionens muligheder for at opnå de resultater, som alle ønsker, formindskes. Medlemsstaterne bør videreføre deres nationale bestræbelser, men disse bør stemme overens med den overordnede EU-ramme, og alle ministerielle og administrative approaches bør både have en EU-komponent og en national komponent. Medlemsstaternes ambassader i Tokyo har opbygget betydelig ekspertise i handelsspørgsmål. Sammen med medlemsstaterne vil Kommissionen undersøge, hvorledes denne "videnpulje" kan udnyttes til gavn for alle.

5. POLITISKE FORBINDELSER

I 1991-erklæringen blev der knæsat et princip om integreret dialog med Japan. Parterne forpligtes til alvorligt at bestræbe sig på at informere og konsultere hinanden vedrørende vigtige økonomiske anliggender, der er i begge parters interesse, hvad enten der er tale om politiske, økonomiske, videnskabelige eller kulturelle anliggender eller andre spørgsmål. Forbindelsernes politiske dimension har imidlertid til dato stort set været uberørt. Dette formindsker begge parters muligheder for at føre deres mål ud i livet. I praksis er det ikke nogen farbar vej at koncentrere sig om ét område og negligere de øvrige. EU vil ikke forbedre sit eget omdømme i Japan, før den har demonstreret, at den har en politisk indflydelse, der står mål med dens position som økonomisk og teknologisk sværvægt.

Det fremgår klart af deres fælles interesse i en stabil og multilateral verdensorden, at en styrkelse af Japans rolle i verden meget vel kan være i EU's interesse, fordi parterne i mange situationer kan støtte hinanden i internationale fora. Selv på områder, hvor der er politisk enighed, kan en dialog bidrage til at øge den gensidige forståelse og måske gøre uenigheden mindre.

Selv om der har været afholdt regelmæssigt tilbagevendende møder på udenrigsministerplan og på de politiske direktørers niveau, har de bilaterale topmøder fundet sted under uhensigtsmæssige betingelser eller har slet ikke fundet sted, og der har været store forsinkelser med tilrettelæggelsen af ministres møder med Kommissionen. Rent indholdsmæssigt er dialogen næppe gået videre end til en udveksling af synspunkter og information, og der kan kun nævnes få eksempler på konkret samarbejde.

Japan synes nu at være mere villigt til at påtage sig internationale politiske forpligtelser, der står mål med landets økonomiske styrke. Eksempelvis har Japan besvaret anmodninger fra FN med at udsende militært og civilt personel til Cambodja og Mozambique. Det har sendt et kontingent til Rwanda og har været aktivt i regionale spørgsmål af global betydning såsom Nordkoreas status som atommagt. Japan har observatørstatus i OSCE og deltager i G-24. Japan er blevet den største internationale donor af humanitær bistand efter EU og dens medlemsstater.

Som led i udvidede politiske forbindelser kan Unionen ansøre Japan til at opretholde og eventuelt øge sin vægt i internationale anliggender. Der er mange områder, hvor Unionen og Japan kan arbejde mere sammen: nedrustning og ikke-spredning, forebyggelse og løsning af konflikter, udviklingsbistand og humanitær bistand, bistand til landene i Central- og Østeuropa og til de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen. Hidtil har Unionen og Japan taget ét politisk initiativ sammen i FN, nemlig initiativet til udarbejdelse af et register over konventionelle våben med henblik på at gøre våbenhandelen mere gennemsigtig.

5.1. Forslag

De store muligheder, der ligger i strukturerne i henhold til 1991-erklæringen, bør nu udnyttes fuldt ud. Dette vil kræve politisk vilje på begge sider og en udbygning af de aktuelle proceduremæssige arrangementer.

- 1) Den Europæiske Union bør tilstræbe en politisk dialog med Japan, hvor der drages fuld nytte af Japans større villighed til at påtage sig internationale forpligtelser. Med henblik herpå bør den indlede drøftelser med Japan med henblik på
 - a) at fastlægge konkrete politiske samarbejdsområder
 - b) regelmæssigt at udveksle højt prioriteret information af relevans for Unionens og Japans politiske drøftelser

c) at indføre regelmæssige kontakter på arbejdsplan mellem tjenestemænd som forberedelse til møder på ministerplan og på de politiske direktørers niveau

d) at knæsatte et princip om årlige topmøder EU-Japan skiftevis i Japan og i Europa (hvorved der undgås en tvetydighed, der for nylig gjorde det vanskeligt at nå til enighed om tid og sted for et topmøde) og nå til enighed om, at datoen for hvert topmøde aftales på det foregående topmøde.

- 2) I sammenhæng med en aftale om den kommende omstrukturering af FN-systemet, herunder en udvidelse af Sikkerhedsrådet, mener Kommissionen, at EU bør støtte det japanske ønske om en fast plads i Sikkerhedsrådet.

6. ØKONOMISKE FORBINDELSER

6.1. Handels- og investeringsstrømme

Japan er verdens tredjestørste økonomi efter EU og USA og er derfor Unionens næststørste potentielle marked.

Ved at forhindre importen i at nå op på et passende niveau øger hindringerne for markedsadgang i Japan imidlertid kunstigt kløften mellem den nationale opsparing og de nationale investeringer. Dette fører til et konstant stort overskud på den japanske betalingsbalance. I årene 1984-1994 nåede overskuddet toppunkter på 4,2% af BNP i 1986 og 3,2% i 1992; det menes at være faldet til 2,7% i 1994 (se statistikken i bilag I), og der forventes et yderligere fald til ca. 2,5% i 1995.

Dette bidrog til den kraftige opskrivning af den japanske yen i første halvdel af 1990'erne, der førte til en mærkbar forringelse af de japanske eksportvarers konkurrencedygtighed. Resultatet er mindre samhandel til ugunst for både Japan og dets handelspartnere. Den Europæiske Unions politik bør gå ud på at formindske problemet med overskuddet ved hjælp af øget samhandel efter at have fjernet hindringerne for markedsadgangen.

EU's betalingsbalanceunderskud over for Japan svarer til Japans samlede stilling over for resten af verden og er stadig uacceptabelt stort. Alligevel kan der konstateres - eller er der for nylig opstået - visse positive elementer, der tyder på, at der kan være en mere positiv trend under udvikling:

- EU's overskud i samhandelen med tjenesteydelser (inkl. investeringsafkast) er jævnt voksende. De seneste disponible tal, der er offentliggjort af Eurostat for 1992, viser et overskud på 10,5 mia. ECU

- EU's underskud i samhandelen med varer faldt i 1993 med 15,6% og anslås at være faldet med yderligere 18% i 1994 til et beløb på 18,5 mia. ECU. Medens denne nedgang i 1993 navnlig kunne tilskrives en nedgang i den japanske eksport som følge af afmatningen i Europa, skyldtes forbedringen i 1994, at EU's eksport steg med 15%. Det er bemærkelsesværdigt, at denne stigning sikredes over en bred vifte af eksportvarer og ikke var koncentreret på traditionelle luksusvarer. Tallene viser, at det japanske erhvervsliv er blevet mere interesseret i at købe halvfabrikata og investeringsgoder i Europa (og bekræfter i forbifarten det korrekte i, at netop disse sektorer blev fremhævet i eksportfremmeprogrammet "Gateway to Japan").

Endelig viser de seneste tal, at der ikke er sket nogen ændring i den meget store skævhed mellem EU's investeringer i Japan og Japans investeringer i Europa (se bilag I), heller ikke selv om de japanske investeringer i Europa på det seneste er fladet ud.

6.2. Spørgsmål om markedsadgang i enkeltsektorer

Der er gjort jævne, omend ikke revolutionerende fremskridt i fjernelsen af specifikke hindringer for markedsadgangen i Japan (se bilag II). Disse fremskridt skyldes et kombineret pres fra EU, USA og andre tredjelande samt fra kræfter i Japan, der går ind for forandring, navnlig deregulering.

Afhængigt af problemets karakter står der forskellige aktionsformer til Fællesskabets rådighed:

- WTO-tvistbilæggelse. Hidtil er det meget få spørgsmål, der er fundet egnede til en vellykket panelbehandling, dog med den diskriminerende spiritusafgift som en vigtig undtagelse. Alligevel vil Kommissionen vedblivende forfølge overtrædelser af WTO-reglerne, når sådanne konstateres; det overvejes f.eks. i øjeblikket at gribe ind over for den mulige diskriminerende virkning af aftalen mellem USA og Japan om mobiltelefoner (Motorola)
- multilaterale forhandlinger i WTO. Denne fremgangsmåde har kun vist sig begrænset succesrig, men virkeliggørelsen af Uruguay-rundens resultater kan forventes at gøre visse regler klarere (f.eks. vedrørende kontingentlicenser) og fjerne visse hindringer, navnlig på områderne statslige indkøb, standarder (f.eks. sanitære og fyto-sanitære) og visse tjenesteydelser
- forskriftsdialogen (se nedenfor)

- bilateralt pres. EU støtter den multilaterale handelsordnings discipliner og ønsker derfor ikke at lægge pres på Japan ved at true med ulovlige handelssanktioner. Den søger så overbevisende som muligt at forklare, hvorfor markedsadgangsforanstaltninger også er i Japans egen direkte økonomiske interesse. Øget import kan komme forbrugeren til gode og nedbringe industrielle køberes udgifter til halvfabrikata og tjenesteydelser. Desuden understreger den, at nagende bilaterale problemer uundgåeligt vil øve indflydelse på andre dele af forbindelserne.

Kommissionen har nu med fuld deltagelse af medlemsstaterne og deres repræsentanter i Tokyo samt det europæiske erhvervsliv og industrisammenslutningerne udarbejdet et omfattende arbejdsdokument, der skal tjene som middel til identificering og overvågning af alle hindringer for EU's eksport. Dette omfatter i hvert enkelt tilfælde en beskrivelse af problemet og en identifikation af de foranstaltninger, som den japanske regering skal anmodes om at træffe.

6.3. Spørgsmål om strukturel markedsadgang

Adgangen til det japanske marked hæmmes ikke kun af sektormæssige hindringer, som det er forholdsvis let at identificere, men også af mere dybtliggende strukturelle hindringer såsom keiretsu-fænomenet.

Disse hindringer hænger sammen med særtræk ved den japanske økonomi og det japanske samfund. I nogle tilfælde kan den rette europæiske reaktion kun være at søge at forstå disse forskelle og tage hensyn dertil i forbindelse med forretninger i Japan. I andre tilfælde, hvor de pågældende metoder er direkte skadelige for en åben international økonomi, må EU insistere på, at disse metoder ændres.

Som et eksempel kan nævnes konkurrencepolitikken. Dette er et område, hvor der er et skift i gang i de japanske holdninger, og hvor en dialog mellem "policy"-eksperter fra Kommissionen, der har mange års erfaring med aktiv konkurrencefremmende politik, og deres japanske homologer i Japan Fair Trade Commission (JFTC) kan bidrage til at føre ændringerne i den rigtige retning. Et særligt område, der skal fremhæves, er konkurrencebegrænsende fremgangsmåder i distributionssektoren, som vanskeliggør markedsadgang ved eksport. I overensstemmelse med Rådets konklusioner af 1992 har Kommissionen nu indledt en ægte dialog med JFTC (se bilag III), hvis position inden for det japanske system også er blevet styrket. Dette kan vise sig at være et godt udgangspunkt for et pres i retning af mere åben konkurrence på det japanske marked.

De europæiske selskaber har traditionelt opfattet aktiviteten inden for keiretsu, der er fast sammentømrede horisontale og vertikale grupper af japanske selskaber, som en hindring for åben konkurrence i Japan, men EU har aldrig fastsat et klart mål i sin behandling af dette spørgsmål. Det japanske erhvervsliv domineres helt afgjort i meget betydeligt omfang af grupper af selskaber, der er bundet sammen af erhvervmæssige langtidforbindelser, ofte, men slet ikke altid, baseret på besiddelse af gensidige aktieposter. Disse grupper har den fordel, at de gør det muligt at udvikle innoverende aktiviteter blandt deres medlemmer. De modvirker dog konkurrencen i den forstand, at de dominerer bestemte markeder og forhindrer nytilkomne, både japanere og udlændinge, i at komme ind på markedet. De skiftende økonomiske forhold i Japan fører også ændringer i keiretsu med sig, navnlig hvad angår de vertikale leverandørforbindelser. Den europæiske industri bør være på udkig efter nye erhvervs muligheder, navnlig i form af industrielt samarbejde. Kommissionen vil vedblive med at søge at forstærke konkurrencen og fjerne de fordækte fremgangsmåder i Japan. Hvis denne indsats ikke bærer frugt hurtigt nok, vil Kommissionen undersøge, hvorledes den kan fremme de europæiske selskabers integrering i de eksisterende net inkl. de nævnte keiretsu.

6.4. Mekanismen til vurdering af samhandelen (TAM)

TAM er nu taget i brug som et regulært forum for analyse af handelsspørgsmål sammen med Japan i overensstemmelse med Rådets konklusioner fra juni 1992. Den har vist sig nyttig som middel til at analysere handelsspørgsmål på baggrund af disses relative økonomiske betydning for Unionen, idet drøftelsen af disse spørgsmål baseres på objektive kriterier, og der banes vej for politiske afgørelser i andre fora, f.eks. udvidelsen af det industrielle samarbejdsprogram EU/Japan i 1994, iværksættelsen af forhandlingerne om aftalerne om gensidig godkendelse i november 1994, koordinationen af EXPROM/IMPROM-programmerne og fjernelsen af visse særlige hindringer for markedsadgangen (se bilag II).

6.5. Forskriftsdialogen

Den japanske regering synes nu oprigtigt at ønske at gøre store fremskridt på dereguleringsområdet, selv om den utvivlsomt vil møde modstand i visse kredse. Industrien presser på for at få gang i sagerne, og der er iværksat en kampagne for at gøre forbrugerne opmærksom på, at en vellykket deregulering er ensbetydende med lavere priser for dem.

Det lykkedes i 1994 Fællesskabet at indlede en kontinuerlig dialog med Japan om dereguleringsspørgsmål. Dette skulle gøre det muligt at indarbejde EU-ekspertise på forskriftsområdet, der navnlig er erhvervet i forbindelse med indførelsen af det indre marked, i det japanske program. Kommissionen har allerede forelagt den japanske regering en anmodning om at måtte deltage i forberedelsen af det femårige program, som der ventes at blive givet meddelelse om sidst i marts 1995. Den vil nøje følge med i det femårige program og i de årlige undersøgelser deraf i perioden 1995-2000. Den vil insistere på, at disse omfatter klare og utvetydige forpligtelser, tidsplaner for gennemførelsen og hurtig iværksættelse af særlig vigtige foranstaltninger ("front loading").

Det er vigtigt, at Fællesskabet fuldt ud udnytter denne nye mulighed for dialog i hele den periode, dereguleringsprogrammet står på, idet det er den japanske regerings hensigt at iværksætte en proces med kontinuerlig tilpasning af dette program.

Det vil også være hensigtsmæssigt at udnytte det klima af gensidig tillid, der er skabt, til at udvikle et program for forskriftsmæssigt samarbejde inden for de eksisterende dialog-strukturer (ministtermøder, konsultationer på højt niveau) for at sikre, at fremtidige forslag til forskrifter på begge sider ikke indebærer, at der opstår nye hindringer for sam-handelen.

6.6. Investeringer

Det forhold, at der er langt flere japanske investeringer i EU end omvendt, skyldes til dels de eksisterende hindringer for udenlandske investeringer i Japan. Det japanske systems modstandskraft over for indgående udenlandske investeringer, navnlig i kraft af fusioner og overtagelser, afskærer selskaberne i EU fra at få fodfæste på det japanske marked. Det kan også indebære, at selskaber fra EU ikke får den fordel, det er at vinde indpas på markedet i Asien/Stillehavsområdet i kraft af en solid tilstedeværelse i Japan.

Dette spørgsmål kan både afklares bilateralt og multilateralt. Unionen vil fortsat være åben for og anspore til indgående udenlandske investeringer, som den vil bestræbe sig på at integrere fuldt ud i den lokale økonomi. Den regner med, at Japan vil bestræbe sig på at sikre tilsvarende åbenhed og integrering for investeringer fra EU i Japan. Som led i sin indsats for at sikre øget deregulering har Kommissionen anmodet om øgede fremskridt inden for konkurrencelovgivningen (f.eks. lempelse, øget gennemsigtighed og effektivisering af love og forskrifter vedrørende fusioner og overtagelser), regnskabsføring (tilpasning af de japanske regnskabsstandarder efter de internationale standarder, forbedringer af bestemmelserne om aktionærers status inden for selskaber). Disse områder vil blive fulgt yderligere op som led i den videre overvågning af dereguleringen.

Udenlandske direkte investeringer er en integrerende del af den verdensomspændende trend til skabelse af et virkelig globalt markeds- og produktionssystem. Efter Kommissionens opfattelse er det nu nødvendigt at skabe en verdensomspændende retlig ramme for sådanne investeringer. En indførelse af gennemsigtige, sammenhængende og liberale multilaterale regler vil også gøre det muligt at gøre fremskridt med hensyn til hindringerne for indgående udenlandske investeringer i Japan.

6.7. Handel med tjenesteydelser

Statistikken for EU's betalingsbalance over for Japan viser, at dens underskud på handelen med færdigvarer traditionelt til dels er opvejet af et overskud inden for tjenesteydelser (herunder investeringsafkast) (se bilag I).

Tjenesteydelserne er et område, hvor EU ikke alene er førende i hele verden, men også står meget stærkt over for Japan i konkurrencemæssig henseende. Alligevel indgår tjenesteydelserne ikke med særlig stor vægt i drøftelsen i offentligheden af forholdet mellem EU og Japan. Dette skyldes ikke, at Fællesskabet i sine forhandlinger med den japanske regering har undladt at behandle spørgsmålet om markedsadgang, idet finansielle og juridiske tjenesteydelser netop har haft en særdeles fremtrædende plads under de seneste forhandlinger. Det skyldes snarere, at de bilaterale EU/Japan-statistikker på dette område er særdeles sparsomme. Ikke alene står de samlede betalingsbalancestatistikker først til rådighed mere end et år efter udgangen af den periode, de vedrører, men de er for Japans vedkommende desuden kun opdelt på enkeltsektor for de to klassiske sektorer (for betalingsbalancestatistikker) turisme og transport (omend der foreligger mere detaljerede skøn fra EU). Desuden afviger de japanske tal for de samme strømme meget stærkt fra EU's tal, navnlig hvad angår investeringsafkast, hvor de udviser et japansk overskud.

Hvis EU skal give denne sektor den opmærksomhed, den fortjener i EU's forbindelser med Japan, er det derfor nødvendigt, at den starter med at forbedre statistikkerne. En særlig EU/Japan-aktion vil antagelig blive langtrukken og vanskelig og vil kræve en udtalt samarbejdsvilje fra Japans side. Kommissionen vil undersøge, hvorledes der bedst kan sikres en forbedring, med henblik på at forelægge Rådet forslag til egnede foranstaltninger.

I mellemtiden er det Kommissionens hensigt at foretage en bred konsultation i service-sektorerne i Europa med henblik på at foreslå et nyt eksportfremmeprogram med det formål at bistå sektorer, der er konkurrencedygtige i andre industrilande, men ikke klarer sig særlig godt i Japan, med at udnytte de japanske markedsmuligheder bedst muligt. Der er også principiel enighed om, at TAM-aktionen skal udvides til også at omfatte tjenesteydelser, hvilket vil styrke denne approach.

6.8. Eksportfremme

EU står over for tre alvorlige problemer i selve Europa, når det drejer sig om at fremme eksporten til Japan.

For det første er der for få europæiske selskaber, der er klar over det japanske markeds værdi, ikke alene med hensyn til størrelse, men også med hensyn til de fordele, det indebærer for et selskab, som har held til at vinde indpas på det. I øjeblikket lægges der megen vægt på de fremtidige afsætningsmuligheder, som de aktuelle vækstrater i andre asiatiske lande såsom Kina kan føre til. Det er dog stadig et faktum, at Japans BNP i øjeblikket er ti gange så stort som Kinas, og at det japanske marked måske er det allerstørste homogene marked for varer fra EU (fordi det amerikanske marked er meget mere opsplittet og heterogent). Desuden konfronteres europæiske firmaer, der vinder fodfæste i Japan, med et kreativitets- og innovationsklima, der kan sikre dem en forbedret konkurrencemæssig stilling på andre markeder. Udviklingen af forbindelser med japanske firmaer giver også i sig selv adgang til mange asiatiske markeder, hvor disse firmaer er i færd med at gøre sig gældende. Det er for få europæiske selskaber, der har kendskab til disse muligheder, og de skal absolut gøres opmærksomme derpå.

For det andet er det japanske markeds særtræk så udtalte, at et særligt program med det formål at bistå eksportørerne med at blive fortrolige med det og få viden om, hvorledes man skal operere for at få succes i det japanske erhvervsliv, er en vigtig bestanddel af handelspolitikken over for Japan.

For det tredje er omkostningerne ved at etablere sig på det japanske marked høje, og der er derfor meget at vinde ved en fælles indsats fra de europæiske selskabers side. Der kan således blive tale om betydelige stordriftsfordele for mange sektorer, hvis der gøres et fælles fremstød fra hele EU's side.

Af alle disse årsager har der i mange år været afsat betydelige EU-bevillinger til eksportfremme over for Japan, der navnlig er kommet små og mellemstore virksomheder til gode. En stor del af disse midler går til det langsigtede og succesrige ETP-program. I de seneste år har Kommissionen i nært samarbejde med repræsentanter for medlemsstaternes eksportfremmeorganer udviklet billige målrettede procedurer for introduktion af europæiske selskaber på det japanske marked, det såkaldte "Gateway to Japan"-program. Tiden er nu inde til at bekræfte korrektheden af denne approach. Kommissionen agter sammen med denne meddelelse af fremsætte forslag til en rådsforordning, der giver eksportfremmeprogrammerne over for Japan et fast retsgrundlag.

I 1995 er bevillingerne til eksportfremme på det japanske marked for første gang, siden de blev beskåret kraftigt i 1993, atter oppe på samme nominelle beløb som i 1992. I løbet af dette tidsrum er vekselkursen mellem ECU og yen faldet fra 162,01 i januar 1992 til 125,62 i januar 1995. Den store del af EXPROM-aktiviteten, der nu finder sted i Japan, herunder ETP-programmets driftsudgifter, koster nu tilsvarende mere udtrykt i ECU. På et tidspunkt, hvor Unionen søger at udbygge sin politik over for Japan, er dens eksportfremmevirksomhed med andre ord lavere, end den har været i mange år. Kommissionen vil undersøge mulighederne for at anmode om en følelig forhøjelse af Japan-EXPROM-bevillingerne for 1996 opgjort i ECU under skyldig hensyntagen til den overordnede begrænsning af budgettets kapitel for forbindelser med tredjelande.

Kommissionens EXPROM-aktiviteter, navnlig dens "Gateway to Japan"-program, er blevet endnu mere effektive, efter at der er indgået et administrativt arrangement med MITI, hvorved der er oprettet en struktur, der sikrer, at de japanske importfremmeprogrammer konkret støtter og styrker EU's EXPROM-aktiviteter.

6.9. Industrielt samarbejde

Samme mål, dvs. forbedring af den europæiske industris kendskab til og muligheder for at udnytte markedsmulighederne i Japan, søges virkeliggjort via programmet for industrielt samarbejde, der gennemføres af Kommissionen og MITI i fællesskab, og som blev kraftigt udvidet i 1995.

Et af de første store eksempler på industrielt samarbejde mellem EU og den japanske industri er "EU-Japan Centre for Industrial Co-operation" i Tokyo, der blev oprettet i 1987. Dette centers målsætning er at fremme de erhvervsmæssige forbindelser mellem europæiske og japanske selskaber ved at give udvalgte europæiske topchefer i erhvervslivet den rette baggrund for at give sig i kast med industrielle samarbejdsaktiviteter med japanske sammenslutninger i og uden for Japan. Desuden giver det europæiske virksomheder detaljerede oplysninger om markedsvilkårene i Japan og skaffer støtte og kontakter i Japan. Efter at centrets uafhængige status og dets egen finansforordning blev godkendt i 1994/95, er der nu en undersøgelse i gang af mulighederne for at øge centrets aktivitet på området industrielt samarbejde mellem EU og Japan. En succesrig gennemførelse heraf vil afhænge af begge parter politiske fleksibilitet og af, om der står økonomiske midler til rådighed.

Kommissionen og MITI har siden 1992 udviklet og støttet en bred vifte af industrielle samarbejdsprogrammer på særlige områder. Disse aktiviteter har omfattet dele og komponenter til biler, forbrugselektronik, datamater og kontormaskiner. Resultaterne af disse programmer har været meget positive, og Kommissionen og MITI har inden for rammerne af EU/Japan-dialogen om industripolitik og industrielt samarbejde sammen besluttet at udvide disse aktiviteter til også at omfatte andre sektorer.

Andre aktiviteter som f.eks. uddannelsesprogrammet for menneskelige ressourcer og programmerne for stipendier med det formål at uddanne europæiske industrifolk og videnskabsmænd bidrager til at indsnævre kulturkløften og til at forbedre europæernes kendskab til Japan, så det nærmer sig den viden, som japanske industrifolk og videnskabsmænd har om Europa.

6.10. Forskning og udvikling

Samarbejdet inden for forskning og udvikling har vist sig at være en stærk katalysator for yderligere industrielt samarbejde. Japan gør i øjeblikket en stor indsats for at komme til at spille en større rolle inden for den internationale videnskab og teknologi. Der er truffet en række særlige foranstaltninger til fremme af denne politik via samarbejde om finansieringen og åbning af det indenlandske videnskabsgrundlag for udlændinge. Der er dog stadig mange hindringer tilbage. Det er forholdsvis begrænset, hvad der har været af samarbejde med EU.

Hindringerne for samarbejdet har ofte deres rod i bekymringer for den industrielle konkurrencedygtighed, der også omfatter spørgsmål med tilknytning til intellektuelle ejendomsrettigheder. Tæt forbundet dermed er hindringer som følge af restriktioner på FoU-politikken. Også mere generelle "policy"-spørgsmål såsom ikke-spredning, "trade friction" og regulering spiller en rolle. Der kan være tale om mistillid til den anden parts motiver. Det er nødvendigt at overvinde kulturelle og sproglige hindringer.

Der ydes via det internationale samarbejdsprogram ("Activity 2") under fjerde ramme-program støtte til videnskabelige og teknologiske stipendier til unge europæiske forskere, der studerer i Japan, med henblik på en udbygning af det videnskabelige og teknologiske samarbejde. Desuden er deltagelse af japanske partnere i nogle af de særlige programmer under fjerde ramme-program nu mulig på et individuelt projektgrundlag.

De seneste drøftelser i sammenhæng med det globale informationssamfund har vist, at både EU og Japan mener, at der er fordele forbundet med at udbygge deres indbyrdes forbindelser ved øget samarbejde inden for FoU og navnlig inden for FoU på området informationsteknologi og anden teknologi.

6.11. Involvering af medlemsstaterne og det europæiske erhvervsliv

Det er siden Rådets sidste debat om Japan med al tydelighed demonstreret, at de midler, der står til EU's og dens medlemsstaters rådighed til spørgsmål med tilknytning til Japan, kan koordineres bedre, og at Unionens politik over for Japan kan gennemføres væsentligt mere effektivt.

På denne baggrund er det stærkt påkrævet, at Kommissionen arbejder tæt sammen med medlemsstaternes repræsentanter. Artikel 113-udvalget vil med hensyn til handelspolitiske spørgsmål spille den rolle, som traktaten tillægger det, og Kommissionen håber, at der vil kunne afsættes tid til regelmæssig drøftelse af spørgsmål vedrørende Japan. Desuden lægger Kommissionen stor vægt på, at der åbnes mulighed for daglange tilbundsgående drøftelser af den japanske politik i dens ekspertgruppe vedrørende Japan. For at gøre gruppens arbejde mere effektivt har den til hensigt mere regelmæssigt at arrangere møder for den (mindst tre gange om året) og på regelmæssig basis at finansiere medvirken af to nationale eksperter for at nyde godt af medlemsstaternes samlede ekspertise og erfaringer med kontakter med Japan, også selv om disse er spredt over mere end ét ministerium. Endelig tillægger Kommissionen det stor betydning, at den modtager oplysninger fra medlemsstaternes ambassader i Tokyo, der til gengæld skal holdes nøje orienteret om udviklingen i EU-institutionernes holdning.

Kommissionen har også til hensigt at holde tæt kontakt med det europæiske erhvervsliv, både direkte og via repræsentative organisationer. Den vil stadigvæk meget gerne modtage oplysninger fra europæiske erhvervsvirksomheder vedrørende alle særlige problemer, som de kommer ud for vedrørende varers og tjenesteydelsers adgang til det japanske marked.

6.12. Skævhed med hensyn til viden

Der er mange flere japanske erhvervsfolk, der har erhvervet viden og indhøstet erfaringer om Europa, end omvendt. Denne skævhed med hensyn til viden stiller de japanske selskaber, der sælger i Europa, langt bedre end europæiske selskaber, der sælger i Japan. Kommissionen vil derfor bestandig - og alle steder, hvor det er muligt, i samarbejde med den japanske regering - ansøge om stipendieophold for nuværende eller fremtidige europæiske erhvervsfolk i Japan. Der findes allerede følgende programmer:

Kommissionens uddannelsesprogram for erhvervsledere (ETP)

Kommissionens stipendieprogram inden for videnskab og teknologi

den japanske regerings stipendieprogram inden for fremstillingsteknologi

JETRO's studieprogram for eksport til Japan

programmerne under "Japan/EU Industrial Co-operation Centre".

Disse allerede eksisterende programmer kan med udbytte suppleres med initiativer, der tager sigte på yderligere undervisning i japansk og øget forståelse i EU for japansk kultur, lovgivning og erhvervsmæssig adfærd. Institutioner, der tilbyder sådan undervisning, kan samles i et net. Udvekslingsrejserne for europæere til Japan bør bringes på høje med de aktuelle udvekslinger mellem USA og Japan. Man kan derved begynde at råde bod på den mangel på gensidig forståelse mellem Japan og Europa, som i strategidokumentet vedrørende Asien blev fastlagt som et generelt problem for EU's forbindelser med Asien.

6.13. Makroøkonomiske spørgsmål

Den bilaterale dialog mellem EU og Japan om makroøkonomiske spørgsmål skal intensiveres og systematiseres, navnlig på baggrund af udviklingen hen imod ØMU. Særlige spørgsmål som f.eks. de makroøkonomiske virkninger, som anliggender såsom deregulering og befolkningens aldring har for Japan og dets partnere, bør behandles, og dialogen bør også udvides til at omfatte andre områder.

Endelig bør der i multilaterale fora gøres en større indsats for at samarbejde med Japan for at føre fælles mål ud i livet; det gælder eksempelvis byrdefordelingen med hensyn til makrofinansiell bistand og nedbringelsen af USA's budgetunderskud. Dette vil kræve effektiv koordination af medlemsstaternes holdninger i nogle af disse fora.

6.14. Informationssamfundet

Det globale informationssamfunds virkeliggørelse behandles indgående i regeringsdebatter og projekter både i Japan og i Europa. Via den indførte dialog om spørgsmål med tilknytning til kommunikation har der fundet indledende udvekslinger af synspunkter sted mellem japanske og europæiske førende kræfter (både private og offentlige) med henblik på at afveje holdningerne på vigtige relevante områder (såsom deregulering, nye forskriftsmæssige aspekter, problemer med markedsadgang, udvikling af globale anvendelsesmuligheder, standardisering af globale net og disses interoperabilitet osv.). Både Japan og EU har udvist interesse for de globale pilotprojekter, der blev anbefalet på G-7's konference i Bruxelles den 25.-26. februar.

6.15. Forslag

Selv om hovedlinjerne i politikken for de økonomiske forbindelser bør opretholdes uændret, skal gennemførelsen deraf forbedres. Kommissionen vil fortsat systematisk udnytte alle kontakter med Japan til at presse på for yderligere åbning af markedet og fjernelse af alle hindringer for samhandelen. Samarbejdet mellem EU og Japan skal også udvides og styrkes. Der er et generelt behov for at gøre egenarten af og intensiteten i EU's forbindelser med Japan mere synlig i den japanske offentlighed i almindelighed, men også blandt politikere og embedsmænd. Som anført i meddelelsen om en ny strategi for Asien er Kommissionen i færd med at forberede en informationsstrategi for Japan.

Desuden foreslår Kommissionen,

- at der i fornødent omfang drages fuldt udbytte af WTO
- at det nøje overvåges, hvorledes adgangen til indkøb i Japan garanteres i overensstemmelse med det japanske tilbud under GATT's aftale om offentlige indkøb

- at drøftelserne i TAM's regi videreføres med henblik på at øge denne mekanismes bidrag til løsningen af markedsadgangsproblemerne og til fremme af samhandelen
- at dereguleringsdialogen udbygges til et effektivt instrument for fortsat udveksling af synspunkter med Japan om forskriftsmæssige anliggender i almindelighed og det japanske dereguleringsprogram i særdeleshed
- at der udarbejdes en fortegnelse over de vigtigste foranstaltninger, der kan forbedre klimaet for udenlandske investeringer i Japan, i tæt samarbejde med de europæiske erhvervskredse i Tokyo, og at disse søges virkeliggjort via de eksisterende mekanismer for dialogen
- at den eksisterende dialog om konkurrencepolitikken anvendes til at skubbe på for at sikre mere åben konkurrence på det japanske marked
- at der ansøres til udbygning af forbindelserne mellem den europæiske industri og den japanske industri, herunder keiretsu
- at det med henblik på at udvikle mulighederne i servicesektoren pålægges Kommissionen at undersøge mulighederne for at sikre øget europæisk eksport af tjenesteydelser til det japanske marked og for at forbedre de foreliggende data vedrørende denne eksport og på dette grundlag at foreslå et nyt eksportfremmeprogram på dette område
- at de eksisterende eksportfremmeprogrammer (ETP og "Gateway to Japan") videreføres og konsolideres, og at det inden for de overordnede budgetmæssige bindinger pålægges Kommissionen at undersøge mulighederne for at anmode om en mærkbar forhøjelse af bevillingerne dertil fra 1996 og fremefter
- at de eksisterende programmer for industrielt samarbejde opretholdes, udbygges og udvides
- at fjerde rammeprogram udnyttes til at øge det teknologiske samarbejde med japanske selskaber og universiteter, f.eks. på området anti-seismisk forskning eller teknologi og uddannelse i tilknytning til skabelsen af det globale informationssamfund
- at der foreslås medlemsstaterne og industrien integrerede fremstød med hensyn til bestemte punkter på planen for markedsadgang, på forhånd koordineret på en sådan måde, at der opnås maksimal effektivitet som følge af solidariteten inden for Fællesskabet
- at der gøres størst mulig brug af den ekspertise, der står til rådighed i de europæiske erhvervskredse i Tokyo
- at der udvikles bedre forbindelser med erhvervslivet i Europa

- at medlemsstaternes og Kommissionens ressourcer i Tokyo koordineres med henblik på at styrke det europæiske samarbejde med Japan og overvåge ændringerne i Japan, f.eks. hvad angår deregulering
- at der træffes foranstaltninger til fremme af en oprettelse af et net af akademiske institutioner i Europa med faste programmer, som gør det muligt for studenter at afslutte en akademisk uddannelse, der er en kombination af økonomisk eller erhvervsøkonomisk viden og førstehåndskendskab til Japan
- at medlemsstaterne opfordres til at udarbejde en fortegnelse over deres aktiviteter med henblik på at anspore til øgede intellektuelle og kulturelle udvekslinger mellem europæere og japanere og på dette grundlag fastlægge områder, hvor der med udbytte kan anvendes et europæisk program i tilslutning til medlemsstaternes aktiviteter
- at det sammen med den japanske regering undersøges, hvorledes det aktuelle omfang af europæeres udvekslingsbesøg i Japan kan øges til et niveau, der er nærmere niveauet for japaneres besøg i Europa og amerikaneres besøg i Japan
- at det undersøges, om der kan udvikles et fælles program til udbygning af japanskundervisningen i Unionen og forøgelse af dennes effektivitet
- at der foreslås egnede midler til finansiering af udviklingen af de ovennævnte aktiviteter inden for rammerne af de disponible ressourcer.

Desuden bør formandskabet og Kommissionen foreslå de japanske myndigheder, at der afholdes en omfattende konference i Tokyo vedrørende samarbejdet mellem EU og Japan med deltagelse af repræsentanter for regeringerne, akademikerkredsene og den private sektor; man må i denne sammenhæng håbe, at medlemsstaterne vil blive stærkt repræsenteret direkte fra hovedstæderne. På denne konference skal medlemsstaternes aktuelle bilaterale programmer behandles, ligesom der skal fastlægges områder, hvor EU's virke bør udbygges, eller der bør iværksættes en aktivitet fra EU's side.

7. SAMARBEJDE PÅ ANDRE OMRÅDER

Siden 1991-erklæringens vedtagelse er der indført en bred vifte af regelmæssigt tilbagevendende møder mellem Europa-Kommissionen og den japanske regering, der danner baggrund for den politiske dialog og nu bør videreudvikles til et konkret samarbejde baseret på specifikke projekter (bilag III indeholder en beskrivelse af den eksisterende ramme for dialogen). Der bør bl.a. fastlægges sådanne projekter på følgende områder:

WTO's aktiviteter

projekter inden for udviklingsbistand og humanitær bistand

miljø, herunder miljøteknologi

tilpasning af samfundet efter arbejdsmarkedsforholdene, befolkningsudviklingen og den teknologisk udvikling

forskning og udvikling

erhvervsmæssigt samarbejde i Asien og Stillehavsområdet

informationssamfundet

uddannelse

kultur.

8. KONKLUSIONER

Udviklingen i EU og Japan gør det aktuelt med en nyvurdering af forbindelserne mellem dem. I denne meddelelse argumenteres der for en opprioritering af de politiske forbindelser mellem EU og Japan, både på grund af sådanne forbindelsers egne meritter og som modvægt til USA's indflydelse. Japan vil tilstræbe at spille en stadig vigtigere rolle i internationale anliggender - EU kan enten bifalde og støtte denne proces og derved søge at øve en vis indflydelse på den eller forholde sig passivt og afholde sig fra at forsøge at påvirke den. Kommissionen anbefaler den førstnævnte mulighed ud fra den betragtning, at Unionen har meget at vinde ved fremkomsten af et nyt Japan, der vil være en partner, som søger at få sine egne mål i form af global fred og sikkerhed og et åbent multilateralt samhandelssystem ført ud i livet. Udbyggede politiske forbindelser vil også indvirke på de bilaterale økonomiske forbindelser. De vil bidrage til at formindske de aktuelle spændinger i samhandelen og til at fastlægge måder, hvorpå samarbejde kan træde i stedet for konflikt.

På baggrund af det ovenstående opfordres Rådet til:

- at godkende den approach, der er opstillet i denne meddelelse
- at beslutte at udbygge den politiske dialog med Japan, således som det er foreslået i afsnit 5.
- at udbygge sin approach på det økonomiske område, således som det er foreslået i afsnit 6.11., og navnlig at videreføre TAM, udbygge dialogen om deregulering, konkurrence og industrielt samarbejde, undersøge, hvorledes klimaet for EU-investeringer i Japan og forbindelserne mellem EU's og Japans industri kan forbedres, og fastlægge metoder til nedbringelse af skævheden med hensyn til viden

- at opfordre Kommissionen til at videreføre den skitserede approach og i fornødent omfang at fremsætte nye forslag, også forslag af relevans for 1996-budgettet inden for rammerne af de disponible ressourcer.

EU/JAPAN: VIGTIGSTE ØKONOMISKE INDIKATORER

BRUTTONATIONALPRODUKT

(mia. ECU)	1993	EU=100
Japan	3617,5	67,4
EU	5365,8	100,0
USA	5417,3	100,9

Kilde: Europa-Kommissionen.

BNP-VÆKST

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Japan	5,0	2,6	4,1	6,2	4,7	4,8	4,0	1,3	0,1	0,7	2,2	2,7
EU	2,4	2,8	2,9	4,2	3,5	3,0	1,5	1,1	-0,4	2,6	2,9	3,2
USA	5,0	2,6	3,1	3,9	2,7	0,8	-1,1	2,6	3,0	3,9	2,7	2,3

Kilde: Europa-Kommissionen.

EU'S EKSPORT I 1993

(mia. ECU)	Værdi	% af EU's samlede eksport
EU's eksp. til Japan	22,7	4,66%
EU's eksp. til USA	85,1	17,48%

Kilde: Eurostat.

EU'S IMPORT I 1993

(mia. ECU)	Værdi	% af EU's samlede import
EU's imp. fra Japan	47,2	9,74%
EU's imp. fra USA	83,7	17,27%

Kilde: Eurostat.

DET JAPANSKE BETALINGSBALANCEOVERSKUD I % AF JAPANS BNP

1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
3,6%	4,2%	3,6%	2,7%	2,0%	1,2%	2,2%	3,2%	3,1%	2,7%	2,5%	2,5%

Kilde: Europa-Kommissionen.

EU/JAPAN: VIGTIGSTE ØKONOMISKE INDIKATORER

JAPANS SAMHANDEL MED EU

(mia. ECU)	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Eksport til EU	26,23	31,17	32,66	39,66	43,47	42,04	47,75	48,12	48,22	48,31
årlig stigning i %	3,10%	18,83%	3,21%	21,43%	9,61%	-3,29%	13,58%	0,77%	0,20%	0,18%
Import fra EU	16,19	18,41	15,39	20,39	25,54	27,52	25,66	24,06	25,74	29,82
årlig stigning i %	5,00%	13,71%	-16,40%	32,49%	25,26%	7,75%	-6,76%	-6,24%	6,98%	15,85%
Japans handelsbalance	10,04	12,76	17,27	19,27	17,93	14,52	22,09	24,06	22,48	18,49
årlig stigning i %	2,03%	27,09%	35,34%	11,58%	-22,28%	-19,02%	52,13%	8,92%	-6,57%	-17,75%

Kilde: Japans finansministerium: de viste tal er offentliggjort i USD og er omregnet ved hjælp af de gennemsnitlige årlige vekselkurser mellem USD og ECU.

SAMHANDEL EU/JAPAN MED TJENESTEYDELSER (mia. ECU)

Tjenesteyd.	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
EU's eksport	4,94	4,85	5,41	6,46	7,76	7,81	7,58	9,37	uopl.	uopl.
EU's import	3,10	3,05	3,13	3,96	4,37	4,52	4,71	5,72	uopl.	uopl.
EU's balance	1,84	1,80	2,28	2,50	3,39	3,29	2,87	3,65	uopl.	uopl.

Invest. afkast	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
EU's eksport	9,40	9,99	11,34	16,34	24,47	25,14	29,01	22,45	uopl.	uopl.
EU's import	6,08	6,97	8,23	11,10	16,26	16,80	19,72	15,57	uopl.	uopl.
EU's balance	3,32	3,02	3,11	5,24	8,21	8,34	9,29	6,88	uopl.	uopl.

Kilde: Eurostat.

VEKSELKURS YEN/ECU

1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
180,56	165,00	166,60	151,46	151,94	183,68	166,49	164,21	130,15	121,32

Kilde: Eurostat

Fodnoter: *) Skøn fra Kommissionen.

***) Prognoser fra Kommissionen.

EU/JAPAN: VIGTIGSTE ØKONOMISKE INDIKATORER

JAPANS DIREKTE INVESTERINGER I UDLANDET

(mio. USD)

	1993	Kumuleret sum indtil 31.3.1994
EU (11)	7 111	77 782
USA	14 725	177 098

NB: EU (11) omfatter: Det Foren. Konger., Nederlandene, Tyskland, Luxembourg, Frankrig, Spanien, Belgien, Italien, Irland, Portugal og Grækenland.

Kilde: Japans finansministerium.

UDENLANDSKE DIREKTE INVESTERINGER I JAPAN

(mio. USD)

	1993	Kumuleret sum indtil 31.3.1994
EU (9)	539	5 635
USA	930	12 174

NB: EU (9) omfatter: Det Foren. Konger., Nederlandene, Tyskland, Frankrig, Irland, Belgien, Danmark, Luxembourg og Italien.

Kilde: Japans finansministerium.

Problemerne vedrørende markedsadgangen i Japan

Udviklingen siden januar 1993

Problemerne vedrørende markedsadgangen i Japan

Udviklingen siden januar 1993

Den konsistente og samlede approach, der har været fulgt i forholdet til Japan (stadig gentagelse af klager over omtvistede forhold sideløbende med indførelse af en konstruktiv og praktisk dialog på en række vigtige områder), har sammen med det interne japanske pres for at få gennemført reformer og en bedre integrering i verdensøkonomien givet følgende resultater siden januar 1993:

Offentlige indkøb. På området offentlige indkøb gav den japanske regering i januar meddelelse om sin statslige handlingsplan for indkøb, som det var tanken at anvende fra 1. april. Denne plan sikrer klare procedurer og regler mod svindel med budgivningen og garanterer derudover en ret til at indgive klage til et uafhængigt bedømmelsesorgan, hvis et bydende selskab mener, at det er offer for forskelsbehandling. Den konkrete gennemførelse af planen, navnlig på lokalt plan, er imidlertid uklar.

Loven om administrative procedurer, der trådte i kraft den 1. oktober, tager sigte på at forenkle og klarlægge de administrative procedurer og stipulerer en række forpligtelser såsom det nødvendige i at fastsætte tidsrammer for sagsbehandlingen og i at fastsætte administrative retningslinjer i skriftlig form. Den er i fuld overensstemmelse med linjen i den planlagte dereguleringspakke, hvor et af hovedmålene er at effektivisere og forbedre de administrative procedurer. Hvis loven gennemføres fuldt ud, vil den imødekomme vor tilbagevendende klage over, at den administrative styring i ministerierne er uigennemsigtig og obstruktiv. Der synes dog at være visse smuthuller i loven.

Et tilbagevendende krav fra EU har været en udbygning Japan Fair Trade Commission's (JFTC) kompetence og aktivitet. JFTC's personale er forøget med 8% siden sidste år og med sammenlagt 60% i forhold til niveauet i 1989. De seneste ændringer i FTC's politik vedrører administrativ vejledning, som omfatter en strengere fortolkning af monopolloven, og strengere retningslinjer vedrørende frister i forbindelse med offentlige udbud. FTC har også på Kommissionens begæring foretaget to undersøgelser af konkurrencebegrænsende metoder.

På området udenlandske sagførere har lang tids insisteren fra EU's side på liberalisering af den eksisterende retlige situation båret frugt; udenlandske juridiske konsulenter i Japan kan nu benytte navnet på deres firma i hjemlandet (dog med en japansk tilføjelse af ordene "udenlandsk juridisk konsulent"), og kravet om forudgående erfaringer er blevet lempet. Andre foranstaltninger såsom mulighederne for at samarbejde med japanske sagførere i et fællesforetagende er også medtaget i den nye lov, som blev vedtaget af Diet i maj.

Med hensyn til finansielle tjenesteydelser er der foreslået en bred vifte af reformer som led i den dereguleringspakke, der blev vedtaget den 5. juli. Der ventes bl.a. at blive tale om indførelse af et mæglersystem på forsikringsområdet, ændring fra et licenssystem for forsikringsprodukter til et "file-and-use"-system, og en lang række andre liberaliseringer, proceduremæssige forbedringer og reformer af eksisterende lovgivning. Desværre kan de planlagte foranstaltninger ikke anses for en tilstrækkelig imødekomme af de europæiske krav, og EU's fortsatte betænkeligheder blev på ny fremført i den liste over dereguleringskrav, der blev oversendt til japanerne den 28. oktober.

Det seneste problem vedrørende import af mineralvand blev løst af japanerne derved, at de ændrede de japanske forskrifter, således som det blev foreslået under konsultationerne på højt niveau i juli i år.

De japanske myndigheder har endeligt accepteret dybkøling om bord på skibe af citroner eksporteret fra Spanien i containere med fire sensorer (de insisterede tidligere på seks sensorer). Selv om dette løser ét problem på det fytosanitære område for en medlemsstat, mangler der stadig at blive gjort meget på området markedsadgang for landbrugsvarer og fødevarer fra EU som helhed.

Selv om en fjernelse af den differentielle spiritusafgift stadig er et af EU's største krav, må det erkendes, at de japanske myndigheder har gjort fremskridt, idet de har formindsket afgiftsforskellene over to budgetter, nemlig 1989-budgettet og 1994-budgettet.

Loven om store detailforretninger: de japanske myndigheder har givet efter for presset fra EU på ét område, nemlig kravet om at fjerne undtagelsesbestemmelsen for sådanne forretninger på mere end 10 000 m². Dette er stadig en vigtig indrømmelse, selv om der bør foretages en lignende liberalisering for mindre forretninger.

Kravet om høring af butiksindehavere i nabolaget er opgivet. Siden sidste ministermøde, der blev afholdt i januar 1993, er bestemmelserne om lukketid og dage, hvor forretningerne obligatorisk skal være lukkede, blevet lempet for store detailforretninger (loven blev vedtaget den 1. maj 1994). Der er dog stadig mange bestemmelser, som begrænser de store detailforretningers virke, og yderligere fremskridt er påkrævede.

Fra april 1995 vil der blive indført en dato med angivelse af, hvor længe varen er frisk ("forbruges senest den" eller "bedst før den"), i stedet for brug af "fremstillingsdag". Kommissionen bifalder dette nye system, der er i overensstemmelse med Codex Alimentarius.

Følgende krav er dog endnu ikke imødekommet: landbrugs-, skovbrugs- og fiskeriministeriet bør i) udstede en administrativ instruks, ifølge hvilken det ikke er påkrævet at angive fremstillingsdagen ud over datoen "forbruges senest den" eller "bedst før den", og ii) undlade at afgive en offentlig erklæring om, at den japanske regering ikke kan forbyde angivelsen af "fremstillingsdagen".

Kommissionen bifalder MITI's initiativ gående ud på, at der skal fremsættes et konstruktivt forslag til bilægelse af det gamle stridspunkt om "lærreds"- og "ramie"-tekstiler, der begge mærkes med ordet "asa". Skønt Kommissionen fastholder sit krav om, at mærkerne klart skal sondre mellem "asa-lærred" og "asa-ramie", er den rede til sammen med industrien, MITI og JETRO at træffe fremmende foranstaltninger baseret på frivillig yderligere mærkning, i hvert fald i en passende prøveperiode.

Kommissionen bifalder MITI's tilkendegivelse af, at det ønsker at ændre alle 500 elektriske apparater (med enkelte undtagelser) fra kategori A (statslig certificering) til kategori B (egen certificering) i løbet af de kommende fem år. Den fastholder dog sin påstand om, at det ikke længere er strengt nødvendigt med en overgangsperiode, hvor de elektriske apparater enten kan baseres på de gamle japanske JIS-standarder eller på nye standarder baseret på IEC.

Den eksisterende ramme for samarbejdet mellem Kommissionen og Japan**I. INDUSTRIPOLITIK OG SAMARBEJDE**

Det er en vigtig politik for EU at styrke det industrielle samarbejde mellem EU og Japan. Det begyndte med en række enkeltstående initiativer, der senere har banet vej for en mere systematisk approach. Et fælles pilotprogram inden for forbrugselektronik blev aftalt i 1991 og påbegyndt i 1993. På baggrund af dette programs succes er tilsvarende projekter under forberedelse på andre områder såsom dele til biler (det første JAMA-CLEPA-seminar vedrørende "salg til japanske bilproducenter af europæiske dele til biler" blev gennemført i Paris den 6.-7. marts 1995) og edb- og kontorudstyr (japansk-europæisk program for underleverancer inden for informationsteknologi) og kan udvides til også at omfatte andre sektorer.

Initiativet til at indføre en regulær EU/Japan-industripolitik og indlede en dialog på ministerplan om industrielt samarbejde blev taget på ministermødet i januar 1993. Der afholdes hvert år møder på højt niveau (dvs. generaldirektørplan) midt på året, og der foretages en årlig midtvejs gennemgang på direktørplan sidst på året. Formålet med dialogen er at skabe et forum for behandling af individuelle samarbejdsordninger, hvor man bygger på erfaringerne dermed og øger antallet af sådanne initiativer. Den første dialog fandt sted i Bruxelles den 26.-27. maj 1993 og omfattede især en drøftelse af de måder, hvorpå kontakterne mellem de to landes industri kunne stimuleres på bilateralt plan.

Den anden dialog fandt sted den 14. juni 1994. Det blev her aftalt at udvide det industrielle samarbejde til også at omfatte dele til biler og kontorudstyr, at nedsætte en ny arbejdsgruppe vedrørende informationspolitikken og at indføre regulære rundbordsdrøftelser for industrifolk, hvor industriledere fra begge parter skal deltage. Den første rundbordsdrøftelse for industriledere fandt sted den 9. februar 1995. Industrilederne besluttede navnlig at udveksle information om normaliseringsspørgsmål og nedsætte arbejdsgrupper vedrørende forskellige emner såsom deregulering, privatisering, miljø, standardisering, beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, indførelse af en global informationsinfrastruktur, venture-aktiviteter, strategier over for landene i den tredje verden og arbejdsmarkedet.

Arbejdsgruppen vedrørende informationspolitikken har til opgave at udveksle information vedrørende udviklingen af en verdensomspændende informationsinfrastruktur, fremme den politiske konvergens mellem EU og Japan og udvikle fælles projekter og applikationer inden for informationsteknologi. Navnlig drøfter den den retlige og institutionelle ramme, interoperabilitet, FoU, menneskelige ressourcer, applikationer og vurdering af afsætningsmulighederne.

Ud over de kurser, som "EU-Japan Industrial Co-operation Centre" tilbyder, udvælger Kommissionen unge europæiske ingeniører til at deltage det japanske "stipendieprogram for fremstillingsteknologi" og yder økonomisk støtte dertil; programmet sætter dem i stand til at arbejde på japanske arbejdspladser i en periode af 6-11 måneders varighed.

Rådet er i færd med at drøfte mandatet vedrørende det samarbejdsprogram for "Intelligent Manufacturing System" (intelligent fremstillingssystem), som EU, Japan, EFTA-landene, USA, Canada og Australien er blevet enige om. Dette program involverer europæiske selskaber fra sektorerne for automatisering, luftfart, kemikalier, informationsteknologi og værktøjsmaskiner og åbner en mængde muligheder.

2. SAMARBEJDE INDEN FOR KONKURRENCEPOLITIK

Dialogen på konkurrencepolitikens område finder sted i form af årlige konsultationer på højt niveau (generaldirektørplan) mellem Japan Fair Trade Commission (JFTC) og Europa-Kommissionen. I forbindelse med disse konsultationer afholdes der normalt møder mellem Fair Trade Commission's formand og det medlem af Kommissionen, der har konkurrencepolitik som ansvarsområde (Karel Van Miert). Desuden har der siden 1993 regelmæssigt været afholdt seminarer om konkurrencepolitikken i Tokyo og Bruxelles på skift.

På Europa-Kommissionens begæring har JFTC foretaget to undersøgelser på særlige områder (distribution af agrokemiske produkter og industrien for syntetgummi), hvor en mulig krænkelse af konkurrencereglerne er til skade for de europæiske eksportører. Begge parter vurderer nu resultaterne af disse rapporter.

Der er afholdt to seminarer (november 1993 i Tokyo og september 1994 i Bruxelles) om EU's og Japans konkurrencepolitik med deltagelse af konkurrencemyndigheder, industri- og forbrugerorganisationer, medlemmer af Europa-Parlamentet og akademiske kredse.

Endelig påbegyndte JFTC i december 1994 på Kommissionens begæring en undersøgelse af den mulige krænkelse af konkurrencereglerne i sektoren for udstyr til jordarbejder.

3. SAMARBEJDE INDEN FOR VIDENSKAB OG TEKNOLOGI

På ministermødet i januar 1993 nåede man til enighed om at oprette et videnskabs- og teknologiforum, hvor politikken kan drøftes og koordineres, og hvor igangværende bilaterale projekter kan vurderes. Denne idé blev i sommeren 1993 bekræftet ved en officiel brevveksling mellem kommissionsmedlemmerne Sir Leon Brittan, Martin Bangemann og Antonio Ruberti på den ene side og Japans udenrigsminister Muto på den anden side.

Videnskabs- og teknologiforummets første møde på ministerplan blev holdt i juni 1994. Desuden har kommissionsmedlem Antonio Rubertis besøg i Japan i forbindelse med forummet givet nye impulser til dialogen mellem forskellige japanske institutioner og Kommissionen. Disse møder har lagt grunden til et muligt akademisk udvekslingsprogram mellem Japan og EU. Desuden har de åbnet mulighed for at nyvurdere det igangværende bilaterale samarbejde samt det multilaterale samarbejde. Der blev fokuseret på spørgsmål vedrørende menneskelige ressourcer, herunder Kommissionens stipendieprogram for videnskab og teknologi i Japan, der har nær tilknytning til det japanske stipendieprogram for videnskab og teknologi og siden december 1994 til det japanske selskab til videnskabens fremme.

4. SAMARBEJDE INDEN FOR TELEKOMMUNIKATION OG DERMED BESLÆGTEDE SEKTORER

Der er udviklet tætte arbejdsforbindelser med Ministeriet for Post og Telekommunikation (MPT), siden Fællesskabet tog initiativ til en telekommunikationspolitik, hvilket skete i 1986.

Der finder årligt udvekslinger sted om kommunikationspolitikken mellem MPT og Kommissionen på generaldirektørplan. Disse plenarmøder suppleres med årlige detaljerede drøftelser af emner af gensidig interesse mellem eksperter fra forvaltningerne i den såkaldte Network Working Group (NWWG). NWWG iværksætter for tiden også konkrete samarbejdsaktioner såsom testning af ISDN-terminaludstyrets interoperabilitet, hvori der både deltager japanske og europæiske selskaber. En særskilt gruppe (USA/Japan/EU) drøfter årligt spørgsmål vedrørende fremtidige landmobile telekommunikationssystemer set ud fra et standardiserings- og frekvensanvendelsessynspunkt.

For at fremme dialogen mellem industriens repræsentanter har Kommissionen taget initiativ til et kommunikationsforum (Paris, juni 1994), hvor rundt regnet 150 industrifolk fra Japan og Europa samledes for at drøfte forskriftsmæssige aspekter, markedsadgang og teknologi-trend'en. MPT vil arrangere endnu et møde af denne type i september 1995 i Kyoto.

Der er flere forskellige formål med kontakterne på forskellige niveauer: tilvejebringelse af oplysninger om "policy trends" i Japan inden for telekommunikations-, radio-, TV- og multimediesektorerne (tillige som supplement til de tilsvarende multilaterale aktiviteter såsom GATS/NGTB, ITU, UPU osv.), opfølgning af dereguleringsprocessen i Japan, der som følge af multimedie- og kommunikationsindustriens globalisering er af særlig stor interesse for telekommunikationssektoren, fastlæggelse af Europas holdning vedrørende særlige aspekter ved problemerne med markedsadgang (herunder i telekommunikationsservicesektoren) og samarbejde om standardisering. En ny global drøftelse af informationssamfundet har domineret mange af de seneste drøftelser. På G-7-konferencen om det globale informationssamfund (Bruxelles, februar 1995) blev der anbefalet henvendelse af 12 pilotprojekter, som er af særdeles stor interesse for japanske og europæiske aktører.

5. SAMARBEJDE INDEN FOR SOCIALE ANLIGGENDER

Samarbejdet inden for de sociale anliggender blev startet, da kommissionsmedlem Vasso Papandreou i 1990 aflagde besøg i Japan. Aktiviteterne blev påbegyndt i 1991, hvor der blev afholdt en trepartskonference (regeringer, arbejdsgiversammenslutninger og fagforeningsrepræsentanter) i Bruxelles om arbejdsmarkedsforhold. På mødet mellem kommissionsmedlem Vasso Papandreou og den japanske arbejdsminister Okabe i oktober 1991 nåede man til enighed om at fortsætte samarbejdet ved at arrangere følgende aktiviteter på årsbasis:

- en trepartskonference/et seminar til drøftelse af aktuelle emner. Der var enighed om, at der i forbindelse med dette seminar/denne konference skulle holdes et møde på højt plan
- et årligt udvekslingsprogram for eksperter i arbejdsmarkedsforhold
- et fælles undersøgelsesprogram.

I 1994 blev EF/Japan-symposiet afholdt i Tokyo og omhandlede "beskæftigelse/miljø under forvandling - fleksibilitet i beskæftigelsen". På mødet på højt niveau understregede kommissionsmedlem Pádraig Flynn og den japanske arbejdsminister Hamamoto betydningen af det eksisterende samarbejde mellem EU og Japan inden for sociale anliggender, idet dette bidrager til bedre gensidig forståelse for hinandens problemer, systemer og politikker.

6. SAMARBEJDE INDEN FOR UDVIKLINGSBISTAND

Beslutningen om at indlede et samarbejde og en bilateral dialog på den statslige udviklingsbistands område blev truffet under kommissionsformand Jacques Delors' og kommissionsmedlem Frans Andriessens besøg i Japan i 1991. Siden da har der været holdt fire bilaterale møder på generaldirektørplan, nemlig i oktober 1991, juli 1992, oktober 1993 og juli 1994. Dialogen har hidtil været koncentreret på "policy"-spørgsmål frem for konkrete projekter, selv om målet er at nå frem til konkrete samarbejdsaktiviteter.

7. SAMARBEJDE INDEN FOR MILJØBESKYTTELSE

Dialogen mellem EU og Japan på dette område har allerede stået på i mere end ti år. Initiativet til dialogen og samarbejdet på miljøområdet blev officielt taget i 1977 ved en brevveksling, og der har med jævne mellemrum været afholdt konsultationer på højt niveau (generaldirektørplan) siden 1990. Der er tale om et område, der bliver af stadig større betydning for begge parter. De seneste emner for dialogen omfatter en bred vifte af spørgsmål, herunder gennemførelse af globale miljøkonventioner, opfølgning af De Forenede Nationers konference i 1992 om miljø og udvikling, forvaltning af affald og udbygning af den retlige ramme for miljøbeskyttelse; alle disse emner er både vigtige for Japan og EU.

Det fremgår med al ønskelig tydelighed af bredden i de emner, der drøftes, at både Japan og EU lægger særdeles stor vægt på, at der anvendes en fælles approach i bestræbelserne for at finde løsninger på de globale miljøproblemer. Desuden er det i Maastricht-traktaten understreget, at der skal tages hensyn til miljøpolitiske overvejelser på andre "policy"-områder. I denne sammenhæng er samhandel og miljø blevet et fremtrædende emne for miljødialogen mellem EU og Japan.

8. SAMARBEJDE PÅ KULTUROMRÅDET

Der kan også nævnes en del bilateralt samarbejde vedrørende kulturlivet på europæisk plan. I fælleserklæringen af 1991 nævnes kultur som et af de områder, hvor samarbejdet bør udbygges og styrkes. Indtil Maastricht-traktaten blev ratificeret, var det begrænset, hvad der var af fremskridt på dette område.

Det har kun været muligt at arrangere enkelte foranstaltninger såsom orkesterturnéer (Yomiuri-symfoniorkesteret i Europas kulturhovedstad 1993, Antwerpen, og det europæiske ungdomsbarokorkesters Japanturné i efteråret 1993) samt en række årlige seminarer vedrørende komparative undersøgelser arrangeret af Sofia universitet og Det Europæiske Universitetsinstitut i Firenze med støtte fra Japan Foundation.

I henhold til Maastricht-traktaten (artikel 128) og Rådets konklusioner af 10. november 1994 skal Det Europæiske Fællesskabs aktiviteter til støtte for kulturelle udvekslinger respektere subsidiaritetsprincippet og imødekomme kravet om, at de skal supplere medlemsstaternes aktiviteter.

9. SAMARBEJDE INDEN FOR UDDANNELSE

I sin meddelelse fra 1992 til Rådet (undervisningsministrene) erklærede Kommissionen, at samarbejdet med USA på området højere uddannelse kunne tjene som model for et eventuelt samarbejde med Japan. Den 10. juni bekræftede professor Ruberti på et møde med den daværende japanske undervisningsminister Akamatsu det gensidige ønske om at udveksle synspunkter på alle niveauer vedrørende relevante emner på områderne uddannelse og akademiske udvekslinger. Der blev nævnt spørgsmål som universiteternes kvalitet og måder at øge antallet af universitetsudvekslinger på.

Det foreslås, at begge sider gør en særlig indsats for at undersøge mulighederne for et afbalanceret samarbejde på områderne højere uddannelse og erhvervsuddannelse såsom udvikling af fælles læseplaner, dermed forbundne udvekslinger af personale og studerende, gensidig anerkendelse af akademiske uddannelser og samarbejde mellem industri og universiteter. Disse aktiviteter bør bygge på de erfaringer, der allerede er indhøstet på området grænseoverskridende uddannelse og samarbejde på uddannelsesområdet.

10. DIALOG OM EMNER MED TILKNYTNING TIL MAKROØKONOMI OG FINANSIELLE TJENESTEYDELSER

Der blev i 1991 skabt en institutionaliseret dialog på generaldirektørplan mellem Europa-Kommissionen og Finansministeriet vedrørende makroøkonomiske emner og finansielle tjenesteydelser. Det seneste møde blev holdt i Tokyo den 22. juli 1994.

Denne dialog skulle forbedre begge siders forståelse af den økonomiske situation i de respektive områder. Desuden gør den det muligt at løse problemer med markedsadgang, navnlig på området finansielle tjenesteydelser. Endelig kan den udgøre et forum for drøftelser om makrofinansiel bistand til økonomier, der befinder sig i en overgangssituation, og til udviklingslande.

Der finder årlige konsultationer på højt niveau sted mellem det japanske økonomiske planlægningsagentur og Generaldirektoratet for Økonomiske og Finansielle Anliggender. Disse konsultationer gør det muligt at analysere udviklingen i verdensøkonomien med hovedvægten lagt på Japan og EU. Der blev for nylig indledt en dialog om særlige spørgsmål, nemlig de makroøkonomiske virkninger af en ophævelse af hindringerne for samhandelen (det indre marked, deregulering) og de budgetmæssige konsekvenser af befolkningernes aldring.

11. DIALOG OM EMNER MED TILKNYTNING TIL TRANSPORT

I 1992 blev der indledt årlige forhandlinger mellem Europa-Kommissionen og Transportministeriet på generaldirektørplan. Disse har på skift fundet sted i Tokyo og Bruxelles i april måned hvert år.

Denne dialog skulle forbedre begge siders forståelse af udviklingen i den politiske styring af transporten i og mellem Den Europæiske Union og Japan. Desuden skulle den ved at åbne en kanal for kommunikation, som muliggør hurtig drøftelse af nye udviklingsforløb, tjene til at øge forståelsen og derved mindske risikoen for mulige konflikter. Desuden åbner den mulighed for samarbejde vedrørende transportspørgsmål, der vedrører hele Asien og Stillehavsområdet.

12. NYE PROJEKTER

Europa-Parlamentet har lanceret idéen om at oprette et "europæisk hus" i Tokyo. Der er tale om oprettelse af et center for EU-relaterede aktiviteter i Tokyo, der skulle have den fordel, at det tilbyder stordriftsfordele i forbindelse med aktiviteter på en række områder, hvor EU og dens medlemsstater i forvejen er aktive (f.eks. industrielt samarbejde, eksportfremme), og være basis for nye aktiviteter såsom sikring af en europæisk kulturel tilstedeværende i den japanske hovedstad.

Dette projekt skulle efter planen administreres og finansieres af EU og Japan i fællesskab. Der er i samarbejde med de japanske myndigheder foretaget en feasibility-undersøgelse af et sådant europæisk hus, og projektet er i øjeblikket ved at blive ført ud i livet af de europæiske erhvervskredse i Tokyo.

ISSN 0254-1459

KOM(95) 73 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

11

Katalognummer : CB-CO-95-094-DA-C

ISBN 92-77-86682-9

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg